اخبار کوتاه

تسهیلات جدید مالیاتی برای مشاغل آسیب دیده از کرونا

رئیس کل سازمان امور مالیاتی کشور با توجه به شرایط خاص ناشی از شیوع ویروس کرونا در کشور، تسهیلات جدید مالیاتی به منظور حمایت از مشاغل آسیب دیده از کرونا را اعلام کرد.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، امید علی پارسا با اشاره به مصوبات شصت و هفتمین جلسه ستاد ملی مدیریت کرونا، موضوع نامه شماره ۱۳۸۲۶ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۱۱ رئیس دفتر و سرپرست نهاد ریاست جمهوری و مطابق بند (۴) این مصوبه، ضمن صدور بخشنامه‌ای، احکام مالیاتی در حمایت از مشاغل آسیب دیده را به ادارات کل امور مالیاتی سراسر کشور ابلاغ کرد.

تسهیلات مالیاتی مطرح شده در این بخشنامه به این شرح است:

صدور، تجدید و یا تمدید پروانه کسب و کار اشخاص حقیقی و حقوقی، موضوع ماده (۱۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم تا تاریخ ۳۱/۰۶/۱۴۰۰ نیاز به استعلام و ارایه گواهی پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیاتی قطعی شده، نخواهد داشت.

صنوف به شدت آسیب‌دیده از ویروس کرونا که فهرست آنها به تصویب کارگروه مقابله با پیامدهای اقتصادی ناشی از شیوع ویروس کرونا می‌رسد، از بخشودگی کامل جرایم مربوط به عدم تسلیم اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده اشخاص حقیقی در موعد مقرر قانونی برای دوره‌های دوم و سوم سال ۱۳۹۹ برخوردار می‌شوند.

همچنین درخصوص صنوف یاد شده اقساط معوق و سررسید شده مالیات بر عملکرد و مالیات بر ارزش افزوده طی سال ۱۳۹۹ آنان حداکثر تا تاریخ ۳۱/۰۳/۱۴۰۰ امهال می‌شود.

شوینده ها و بهداشتی ها گران شدند

انجمن صنایع شوینده، بهداشتی و آرایشی ایران از افزایش قیمت محصولات تولیدی این صنعت خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، انجمن صنایع شوینده، بهداشتی و آرایشی ایران با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد: با توجه به تعهد خود درباره عدم کمبود محصولات در سطح عرضه، شرایط افزایش قیمت محصولات شوینده، بهداشتی و آرایشی را مطابق با جدول موجود در تصویر اعلام می‌دارد.

همچنین حداکثر درصد تخفیف مجاز برای محصولات پودرهای دستی، ماشینی و صابون ۱۰ درصد و برای سایر کالاهای اساسی ۱۵ درصد در تمام فروشگاه‌های زنجیره‌ای و برای کلیه شرکت‌های تولید کننده محصولات است.

هر بار یک وعده جدید در مورد واریز بخش دوم سود سهام عدالت!

در حالی که حدود سه ماه از واریز بخش نخست سود سهام عدالت سال ۱۳۹۸ گذشته است، بخش دوم سود هنوز واریز نشده و هر بار وعده جدیدی در مورد زمان یا نحوه واریز این سود اعلام می‌شود.

به گزارش پیام آشنا به نقل از ایسنا، سود سهام عدالت سالهای ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷ طی یک مرحله به حساب مشمولان سهام عدالت واریز شد. اما سود سال ۱۳۹۸ سرنوشت دیگری داشت و قرار شد طی دو مرحله به حساب سهامداران واریز شود، یعنی مرحله نخست در ۲۸ اسفندماه سال ۱۳۹۹ واریز شد و مشمولان ۵۰ درصد سود سهام خود را دریافت کردند.

در این راستا قرار شد مرحله دوم سود در سال جدید واریز شود و حتی وعده داده شده بود این اتفاق قبل از ماه مبارک رمضان یعنی در اواخر فروردین ماه رخ دهد. اما این اتفاق نیفتاد و پس از آن اعلام شد که شرکت ها سود سهام را به شرکت سپرده گذاری واریز نکرده اند.

در این راستا حسین فهیمی - مدیرعامل شرکت سپرده گذاری مرکزی - این خبر را اعلام کرد که نام پنج شرکتی که تاکنون سود سهام عدالت را به حساب این شرکت واریز نکرده اند، اعلام خواهد شد که این اتفاق نیز نیفتاد.

پس از آن شنیده هایی از شرکت سپرده گذاری مرکزی به گوش رسید مبنی بر این که از آنجایی که شرکت هایی که باید سود را پرداخت کنند، یا با مشکل مالی رو به رو هستند یا برنامه افزایش سرمایه در آن احتمالا بخش دوم سود هم به دو بخش ۳۰ درصدی و ۲۰ درصدی تبدل شده و به حساب مشمولان واریز خواهد شد، اما این اتفاق رخ نداد و اخیرا فرهاد دژپسند - وزیر اقتصاد و امور دارایی - اعلام کرده است که بخش دوم سود سهام عدالت تا قبل از عید قربان یعنی ۳۰ تیرماه سال جاری به حساب مشمولان واریز می شود.

دژپسند دلیل این تاخیر را جلوگیری از اعمال فشار بر شرکتهای سرمایه پذیر اعلام کرده است.

در حالی که حدود یک ماه و نیم تا وعده وزیر برای واریز سود باقی مانده است، باید منتظر ماند و دید آیا این وعده اجرایی خواهد شد یا خیر.

بورس

تاثیر مثبت عرضه کالاها در بورس کالا بر شرایط سهام شرکت‌ها

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار گفت: به‌هر میزان که شرکت‌ها بتوانند محصولات خود را در شرایطی آزادتر و به دور از مداخلات قیمتی به فروش برسانند، در میزان بازدهی شرکت‌های مدنظر تاثیرگذار خواهد بود و بازدهی بالاتر برای هر شرکتی به معنای تاثیر مثبت بر روند قیمت سهام آن شرکت است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از پایگاه خبری بورس کالا: «محمدعلی دهقان‌دهنوی» با اشاره به افزایش تنوع عرضه محصولات در بورس کالای ایران در ماه‌های اخیر گفت: شرکت‌های بورسی که محصولاتشان را در بورس کالای ایران عرضه می‌کنند، در واقع بستری رقابتی را برای فروش محصولات خود انتخاب کرده‌اند که این موضوع در رشد بازدهی شرکت‌ها و به‌دنبال آن بهبود شرایط سهام شرکت‌ها اثر مثبتی خواهد داشت.

وی به مزایای عرضه محصولات شرکت‌ها در بورس کالا اشاره کرد و گفت: براساس قانون، شرکت‌هایی که بتوانند محصولات خود را از طریق سازوکار بورس کالا عرضه کنند، کالای آن شرکت‌ها از شمول قیمت‌گذاری و برخی دیگر از مداخلات خارج خواهد شد.

دهقان‌دهنوی گفت: در بورس کالا، فضایی رقابتی و آزاد برای شرکت‌ها فراهم می‌شود و در این بستر، قیمتی مناسب‌تر برای محصولات شرکت‌ها کشف می‌شود.

رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار به عرضه محصولات معدنی و سیمان در بورس کالا و تاثیر آن بر سهام این شرکت‌ها در بورس اشاره و تاکید کرد: هر کالایی که بتواند وارد بورس کالا شود دیگر قیمت‌گذاری دستوری بر روی آن معنایی ندارد.

به گزارش ایرنا، پیشتر رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار اعلام کرد: بورس کالای ایران در ماهیت خود یک پلتفرم معاملات است و این بستر معاملات، تعیین‌کننده قیمت نیست، بلکه مکانی را فراهم کرده که قیمت‌ها براساس عرضه و تقاضا کشف شود؛ بنابراین هرگونه اعمال دستوری قیمت در بورس کالای ایران به معنی انحراف قیمت و ضربه زدن به اقتصاد کشور است.

با اعلام وزارت راه و شهرسازی:

ثبت نام طرح ملی مسکن به فردا موکول شد

در حالی که معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی پیش از این آغاز ثبت نام طرح ملی مسکن را دیروز اعلام کرده بود، در اطلاعیه جدیدی، آغاز ثبت نام را به روز چهارشنبه موکول کرد.

به گزارش پیام آشنا، بر اساس اعلام معاونت مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی، قرار است ثبت نام سومین مرحله طرح اقدام ملی مسکن از چهارشنبه ۱۹ خرداد ۱۴۰۰ در ۳۳۰ شهر آغاز شود.

پیش از این محمود محمودزاده معاون مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی از آغاز ثبت نام جدید طرح ملی مسکن از دیروز خبر داده بود که با اطلاعیه جدید این معاونت، خبر قبلی منتفی و ثبت نام‌ها با برنامه جدید انجام خواهد شد. محمودزاده می‌گوید: در حال حاضر زمین مورد نیاز برای اجرای طرح اقدام ملی مسکن در ۳۳۰ شهر کشور تأمین شده است.

معاون وزیر صمت اعلام کرد؛

تولید بدون کارخانه، راهکار جدید استفاده از ظرفیت خالی واحدها

معاون وزیر صمت گفت: اجرای طرح «تولید بدون کارخانه» با حداقل سرمایه گذاری ثابت و کمترین زمان مورد نیاز برای ورود بازار، پاسخگوی بخشی از نیازهای بخش تولید و صادرات خواهد بود.

به گزارش پیام آشنا به نقل از وزارت صمت، سعید زرندی یکی از سیاست‌های جدی وزارت صمت در سال ۹۹ و ۱۴۰۰ را موضوع استفاده از ظرفیت خالی واحدهای تولیدی اعلام کرد و گفت: وزارت صمت به جای تمرکز بر روی سرمایه گذاری اولیه، صنایع دارای پتانسیل و صنایعی که در سال‌های گذشته ظرفیت سازی‌های خوبی در آنها شده را محور کار قرار داده است.

معاون طرح و برنامه وزارت صمت یکی از دلایل بهبود وضعیت تولید در سال گذشته را استفاده از ظرفیت‌های خالی تولید دانست و تصریح کرد: در این خصوص دلایل زیادی نقش داشته اما از مهم‌ترین آن‌ها استفاده از ظرفیت‌های خالی واحدهای تولیدی و پیگیری احیای واحدهای راکد و تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام بوده است.

زرندی با اشاره به اینکه تولید قراردادی یا همان تولید بدون کارخانه، یک تجربه موفق جهانی است، اظهار کرد: در دنیا چند موضوع را برای استفاده از ظرفیت خالی واحدها وجود دارد که یکی از آن‌ها تولید بدون کارخانه است، این روش یک نگاه جدید به حوزه تولید کشور است زمزمه اجرای این روش بالغ بر ۱۰ سال در کشور وجود داشت اما جمع‌بندی حاصل نشده بود؛ به رسمیت شناختن این سیاست به عنوان روشی از تولید خواسته مکرر بخش خصوصی نیز بود که با توجه به مزایای آن مورد توجه وزارت صمت قرار گرفت.

وی اجرای این طرح را نتیجه پیگیری‌های چند ساله و ایجاد هماهنگی بین نظرات مختلف عنوان کرد و افزود: این روش با نگاه اینکه تولید فقط کارخانه ساختن نیست بلکه استفاده خوب از ظرفیت‌های موجود است، تعریف می‌شود و در حقیقت یک توانمندی مهندسی بازرگانی برای تولید برون سپاری شده است؛ با استفاده از ظرفیت واحدهای تولیدی موجود کشور نسبت به طراحی محصول، بازاریابی و عرضه محصولات با نشان و برند خاص اقدام می‌شود.

افزایش قیمت تخم مرغ نتیجه کشتار مرغ هاست

رئیس هیات مدیره اتحادیه مرغ تخم‌گذار استان تهران گفت: در ۵ ماهه اخیر نسبت به مدت مشابه سال گذشته، میزان جوجه‌ریزی ۸ تا ۹ میلیون قطعه کاهش یافته است.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، ناصر نبی پور با اشاره به افزایش قیمت تخم مرغ گفت: هم اکنون قیمت هر کیلوگرم تخم مرغ درب مرغداری بین ۱۵ هزار و ۲۰۰ تا ۱۵ هزار و ۳۰۰ تومان است.

وی با اشاره به اینکه حدود ۳ ماه و نیم نرخ تخم مرغ زیر قیمت مصوب بود و تولیدکنندگان به شدت زیان کردند، افزود: وقتی قیمت تخم مرغ پایین بود هیچکس یاد تولیدکننده نمی‌افتاد اما الان که قیمت بالا رفته، به طور مداوم تماس می‌گیرند و ما را بازخواست می‌کنند.

نبی پور با اشاره به دلایل این گرانی افزود: دولت به مرغ‌های با سن بالای ۹۰ هفته نهاده نمی‌دهد و با توجه به شرایط تولید و بازار نهاده، تولیدکنندگان نیز مرغ‌های بالای ۹۰ هفته را به کشتارگاه می‌فرستند، ضمن اینکه به دلیل شرایط تولید و زیان شدید تولیدکنندگان، آنان مرغ‌های با سن کمتر و حدود ۸۵ هفته را نیز به کشتارگاه فرستادند و فقط در اردیبهشت ماه ۲ تا ۲.۵ میلیون قطعه مرغ به کشتارگاه رفت که موجب کاهش تولید شده است.

این فعال بخش خصوصی اضافه کرد: همچنین میزان جوجه‌ریزی طی ۵ ماه اخیر (دی، بهمن، اسفند و فروردین و اردیبهشت ماه) نسبت به مدت مشابه سال گذشته حدود ۸ تا ۹ میلیون قطعه کاهش یافته است.

پای ابربدهکاران بانکی چطور به اقتصاد ایران باز شد؟

ابربدهکاران بانکی در نظام اقتصادی متورم ایران همچنان نفس می‌کشند و با بنا نهادن کسب و کار خود بر روی وام‌های بانکی بازپس داده نشده، سودهای کلان را از این جیب به آن جیب می‌کنند.

به گزارش پیام آشنا به نقل از مهر، ابربدهکاران بانکی پرونده‌ای است که در نظام بانکی معیوب ایران شکل گرفته و اقدام مؤثری برای مهار آن تاکنون انجام نشده است؛ چرا که عده‌ای ترجیح می‌دهند با تکیه بر روابط خاص خود، وام‌های میلیاردی بانک‌ها را به سمت فعالیت‌های غیرمولد برده و بدون کمترین زحمتی، سودهای نجومی کسب کنند. عجیب اینکه سیستم نظارتی بانک‌ها و بانک مرکزی که برای مردم عادی بسیار سختگیر و منضبط عمل می‌کند، در برابر ابربدهکارانی که هر وام را با وام جدید تسویه می‌کنند یا نمی‌کنند، هیچ واکنشی ندارد. همین انفعال است که موجب شده اکنون صحبت از ۱۱ ابربدهکار بانکی در میان باشد که بالغ بر ۹۰ هزار میلیارد تومان از منابع مالی بانک‌ها را دریافت کرده و خیالی برای بازپرداخت آن ندارند.

فروردین ماه امسال بود که عبدالناصر همتی، رئیس کل پیشین بانک مرکزی صحبت از ابر بدهکارانی به میان آورد که ۹۰ هزار میلیارد تومان بدهی دارند و همکاری بانک مرکزی با قوه قضائیه منجر به آن شده است که ۳۰ هزار میلیارد تومان از این مبلغ به بانک‌ها برگردد؛ اما همچنان ۶۰ هزار میلیارد تومان در حبس این بدهکاران قرار دارد و هنوز کمیته فراقضایی بانک مرکزی نتوانسته این بدهکاران دلدهرشت را به سمت تسویه این بدهی هدایت کند.

اگرچه بانک مرکزی در خط مقدم مواجهه با ابربدهکاران بانکی قرار دارد اما عبدالناصر همتی در مناظره روز یکشنبه که به قید قرعه در مقابل سوالی مرتبط با همین موضوع قرار گرفت، از پاسخ دادن به آن طفره رفت و ترجیح داد به جای پاسخ دادن به این سوال، به انتقاد از عدم حضور زنان در انتخابات بپردازد.

ابربدهکاران بانکی چگونه شکل گرفتند؟

در مناظره روز یکشنبه از همتی سوال شد: «برای مقابله با ابربدهکاران بانکی چه اصلاحاتی باید در نظام بانکی انجام شود؟» این سوال مهمی است که پاسخ به آن می‌تواند راهگار جلوگیری از تکثیر ابربدهکاران را پیش روی متولیان قرار بدهد.

کارشناسان می‌گویند بخشی از این منابع که آنها از یک بانک در قالب تسهیلات اخذ کرده‌اند در بانک دیگر به صورت سپرده جاخوش کرده است و هنوز هم توانایی کامل برای زنده کردن این پول از دست رفته وجود ندارد به خصوص اینکه این منابع سال‌ها قبل در قالب تسهیلات از نظام بانکی دریافت شده‌اند و اکنون با توجه به تورمی که طی سال‌های متمادی پیش روی اقتصاد ایران قرار داشته است؛ حتی اگر این ابربدهکاران با نرخ سود ۱۸ درصدی متعارف هم آن را به نظام بانکی برگردانند میلیاردها تومان بابت تفاوت سود عایدشان خواهد شد؛ اما همین کار هم از سوی این بدهکاران صورت نمی‌گیرد.

واقعیت آن است که ساختار تورمی اقتصاد ایران، زمینه را برای مقرون به صرفه بودن تسهیلات بانکی فراهم آورده و حتی اگر نرخ سود ۲۵ درصدی را هم برای وام‌های بانکی در نظر بگیریم، به طور قطع با تورم ۴۵ درصدی که برای اقتصاد ایران رقم خورده است، باز هم مابه التفاوت سود ۲۰ درصدی عاید وام‌گیرندگان خواهد شد که البته این تنها در صورتی است که این منابع، در بازارهای پربازدهی همچون بورس که تا ۲۸۳ درصد هم بر اساس بازدهی اعلام شده برای شاخص کل سوددهی داشته‌اند، بسیار جذاب‌تر عمل خواهند کرد.

حسین درودیان، اقتصاددان در گفتگو با مهر، با بیان اینکه عاملان اصلی در فعالیت اقتصادی، فعالیت خود را معطوف به فعالیت اقتصادی ریشه‌دار تولیدی نمی‌کنند، گفت: این موضوع باعث می‌شود که انگیزه‌ها در کسب و کارها به فعالیت‌های رانت‌جویانه هدایت شود؛ اما باید به این نکته هم اشاره کرد که اصولاً باید فعالیت‌های اقتصادی از سوی کارآفرینان و رهبران بخش تولید که افراد متفاوتی هستند، راهبری شده و کسب و کارهای موفق در اقتصادهای پیشرفته، کسب و کارهای بزرگ بوده‌اند.

وی افزود: در ایران روند کاملاً برعکس است؛ به این معنا که تسهیلات بانکی، نوعی تجمع در برخی بنگاه‌ها و برخی افراد دارند که اگرچه ممکن است در نگاه اول اتفاق عجیبی نباشد؛ اما به هر حال باید نظارت کافی را بر روی آن صورت داد.

درودیان در توضیح این مطلب خاطرنشان کرد: نمی‌توان انتظار داشت که تسهیلات بانکی بین عامه مردم توزیع شود؛ ولی مساله نگران کننده این است که متأسفانه افرادی که تسهیلات گیرنده عمده به شمار می‌روند، با این تسهیلات فعالیت‌هایی مولد انجام نمی‌دهند؛ در حالیکه اگر اینها آدم‌هایی باشند که رهبران تولید بوده و در بخش‌های مولد کار کنند، به طور طبیعی این تسهیلات هنگفت را سرریز بین بخش مهمی از نیروی کار می‌کنند. اینجا است که دریافت این تسهیلات از سوی این افراد، جای نگرانی ندارد؛ اما مساله این است که اکنون این طور نیست و ابربدهکاران بانکی ایران، عمدتاً تولیدکننده نبوده و اگر حتی واحد تولیدی در اختیار دارند، تولید برایشان نوعی پوشش برای سایر فعالیت‌های رانت جویانه آنها است؛ یعنی این افراد عموماً دارایی در داخل و خارج از ایران می‌خرند و پول را وارد فعالیت مولد نمی‌کنند.

به گفته این اقتصاددان، اینکه وام دریافت شده از یک بانک، سپرده در بانک دیگری شده باشد؛ تا حدودی می‌تواند طبیعی باشد؛ اما مشروط به اینکه اقساط آن به موقع پرداخت شود؛ چراکه یک بنگاه و صاحب کسب و کار، پولی که از بانک دریافت می‌کند را در خلال فرآیند تولید هزینه می‌کند و این پول باید از جنس سپرده بانکی باشد؛ پس قاعدتاً باید کم کم هزینه شود؛ اما اگر این فعالیت بازدهی لازم را داشته باشد؛ اقساط آن هم به موقع پرداخت می‌شود؛ پس ممکن است بانک وام دهنده، بانک اصلی خود شخص نباشد؛ ولی مساله اصلی این است که باید به موقع دنبال این برویم که این تسهیلات چه شده و در کجا هزینه شده است؛ در حالیکه اکنون بیشتر وام‌های بانکی صرف خرید دارایی شده است و حالت بدتر آن است که در خارج کشور تبدیل به دارایی و ملک شده و به نوعی خروج سرمایه رخ داده است.

درودیان ادامه داد: کشور ما با تورمی مواجه است که بر مبنای آن، این تورم تسهیلات گرفتن از بانک را دارای صرفه و توجیه می‌کند؛ ولی باید به این هم توجه کنیم که تورم یک پدیده برونزا نیست؛ به این معنا که خارج از سازو کارهای اقتصادی، تورمی شکل نمی‌گیرد؛ پس اگر افرادی که تسهیلات می‌گیرند، آن را وارد تولید کنند، به طور قطع با مصارف درست این منابع بانکی، می‌توانند به‌واسطه تولید مولد، تورم را هم کاهش دهند و همین اندازه تورمی که اکنون داریم را هم نداشته باشیم.

وی تصریح کرد: انتظار می‌رود مسئولان با اصلاح سازوکارهای نظام بانکی، مسیر تکثیر ابربدهکاران را سد کنند و شرایط به گونه‌ای فراهم شود که تسهیلات بانکی به سمت تولید و فعالیت‌های مولد اقتصادی هدایت شود.

یادداشت

سه تهدید و سه فرصت ۱۴۰۰

میهن عزیزمان ایران در حالی وارد سال ۱۴۰۰ شده که از طرفی موجودیت آن با سه تهدید بسیار جدی مواجه است و از طرف دیگر سه فرصت طلایی آن را در آستانه یک تحول اقتصادی بزرگ قرار داده است.

این سه تهدید عبارتند از:

۱- رشد منفی اقتصادی و تلاطمات شدید اقتصاد کلان دهه گذشته باعث افزایش فقر و نابرابری و کاهش سطح رفاه ایرانی نسبت به سطح رفاهش در سال‌های انتهای دهه ۷۰ شمسی شده این امر موجب فعال شدن بسیاری از گسل‌های اجتماعی در ایران شده است.

۲- افزایش شدید تولید نفت آمریکا، روسیه و عراق در دو دهه اخیر، تشدید تحریم‌های ظالمانه در دهه گذشته و رشد فزاینده سرانه مصرف انرژی در داخل عملا ایران را به یک بازیگر کم اهمیت در بازار انرژی جهانی تبدیل کرده و باعث کاهش جدی هزینه حذف ایران از اقتصاد جهانی شده‌است.

۳- نحوه برخورد ما با منابع طبیعی و همزمانی آن با پدیده گرمایش جهانی و بحران‌های محیط زیستی به‌خصوص مساله آب و کیفیت هوا تبدیل به جدی‌ترین بحران پیش‌روی سرزمین ایران در دهه پیش‌رو شده است.

اما در کنار این تهدیدها سه فرصت طلایی هم برای بازسازی اقتصاد ایران و ایجاد تحول در آن پیش‌روی ما است:

۱- طی دهه‌های گذشته نیروی انسانی ایرانی در داخل و خارج از کشور توسعه کیفی و کمی فراوانی داشته؛ به نوعی که از طرفی در حال حاضر نیروی انسانی متخصص داخل کشور یکی از کم‌هزینه‌ترین نیروهای انسانی متخصص در سطح جهان است و از طرف دیگر حجم وسیع نیروی متخصص ایرانی در خارج از کشور بهترین دروازه برای ورود نیروی کار متخصص داخل ایران به اقتصاد جهانی است. تنها کافی است به تجربه دهه‌های گذشته کشورهای چین، هند و تایوان در زمینه تعامل نیروهای متخصص داخل و خارج از کشور مراجعه کنیم تا به اهمیت این تعامل‌ها در انتقال تکنولوژی و رشد اقتصادی پی ببریم.

۲- رشد سریع اقتصادی چین و هند در دهه اخیر موجب اهمیت دو چندان موقعیت ژئوپلیتیک ایران شده است به‌طوری که درصورت استفاده هوشمند از این موقعیت، ایران می‌تواند نقش بسیار کلیدی را در برقراری تعادل جدید در اقتصاد جهانی ایفا کند و نه تنها یکی از تامین‌کنندگان اصلی انرژی این دو قطب اقتصادی باشد، بلکه نقش مهمی در تسهیل جریان کالا بین این دو قطب اقتصادی و اروپا داشته باشد. همچنین ایران می‌تواند از عوامل اصلی توسعه اقتصادی و تکمیل پروژه‌هایی همچون اینکلار کمربند و جاده و کریدور شمال-جنوب در منطقه آسیای مرکزی و خاورمیانه باشد.

۳- افزایش صادرات غیر نفتی به‌خصوص در صنایع پتروشیمی و فولاد طی دو دهه گذشته تا حدی از تاثیر شوک‌های قیمت جهانی نفت و تحریم‌ها بر اقتصاد ایران کاسته‌است. به طور مثال حتی در اوج تحریم‌های ظالمانه در دوره ترامپ و کاهش صادرات نفتی ایران به حدود ۲۰۰ هزار بشکه در روز، صادرات غیر نفتی ایران همچنان حدود ۳۰ میلیارد دلار باقی ماند. صدالبته که هزینه‌های بالای مبادلات مالی در سال‌های اخیر، ساختار به غایت اشتباه قیمت‌گذاری نهاده‌ها و محصولات تولیدی در این حوزه‌ها و سردرگمی سیاست‌های ارزی باعث کاهش بهره‌مندی اقتصاد ایران از این ویژگی مهم‌شد. اما می‌توان به جد امیدوار بود که در سال‌های پیش‌رو با کاهش تحریم‌ها و در نتیجه کاهش هزینه‌های مبادلات مالی و همزمانی آن با سیکل مثبت کامودیتی‌ها صادرات غیر نفتی کالا و خدمات کشور در یک بازه دو تا سه ساله بالغ بر ۵۰ میلیارد دلار بشود. این درآمدهای ارزی سرشار در صورت اتخاذ سیاست ارزی صادرات محور، افزایش ثبات اقتصادی و سیاسی کشور و اتخاذ سیاست‌های اعتباری صحیح مهم‌ترین نقش را در جهش تکنولوژیک صنعت و توسعه زیرساخت‌های ایران ایفا می‌کند.

اما مقابله با این سه تهدید به غایت خطرناک و بهره‌مندی از این سه فرصت استثنایی نیازمند تغییرات بسیار مهمی است که از آن جمله می‌توان از سه راهکار اصلی نام برد:

۱- تغییر رویکرد حمایتی بر مبنای مداخلات قیمتی به‌نظام حمایتی بر مبنای پرداخت‌های مستقیم و چتر حمایتی واحد: تغییر رویکرد حمایتی به تنها سریع‌ترین راه کاهش فقر و نابرابری در اقتصاد ایران است، بلکه نقش کلیدی را در آزادسازی منابع ارزی لازم برای بازیابی نقش ایران در اقتصاد جهانی بازی می‌کند. همچنین این تغییر رویکرد شرط لازم اصلاح الگوی مصرف و کاهش سرعت تخریب منابع طبیعی ایران عزیز است. حذف کامل یارانه‌های پنهان و مداخلات قیمتی و جایگزینی آن با پرداخت‌های مستقیم می‌تواند طی یک فرآیند تدریجی و چهارساله انجام شود. در حذف یارانه‌های پنهان اولویت با آن دسته از یارانه‌هایی است که کمترین تاثیر را در رفاه طبقه متوسط به پایین دارد. ایجاد بورس انرژی و آزادسازی صادرات حامل‌های انرژی توسط بخش خصوصی نیز بخش مهمی از فرآیند کشف قیمت حامل‌های انرژی با استفاده از مکانیزم بازار و تبدیل یارانه‌های پنهان به پرداخت‌های مستقیم است.

۲- گذار از سیاست تاریخ مصرف گذشته جایگزینی واردات به تعامل فعال با اقتصاد جهانی از طریق ایجاد روابط دوجانبه و چندجانبه پایدار اقتصادی و استفاده از دسترسی به بازارهای داخلی به‌عنوان ابزار مذاکره برای ورود اقتصادهای داخلی به بازارها و زنجیره تامین‌های جهانی: اصلاح سیاست‌های تجاری و صنعتی کشور نه تنها باعث افزایش رقابت در اقتصاد ایران و ارتقای تکنولوژی صنعت ایران و در نتیجه بازیابی جایگاه ایران در اقتصاد جهانی می‌شود، بلکه از طریق کاهش هزینه تمام‌شده کالاها باعث کاهش پایدار فقر و نابرابری می‌شود. پیمان‌های تجاری منطقه‌ای و تغییر رویکرد به استراتژی توسعه صنعتی کشور همچنان می‌تواند به افزایش مزیت رقابتی مناطق مرزی کشور منجر شود. اتفاقی که می‌تواند نقش کلیدی را در توسعه هر چه سریع‌تر محروم‌ترین مناطق ایران بازی کند. علاوه بر این اتخاذ سیاست‌های تجاری و توسعه صنعتی مناسب می‌تواند باعث جابه‌جایی نیروی کار از بخش کشاورزی به بخش صنعت شود. امری که شرط لازم برای کاهش فشار بر منابع آبی در حال نابودی کشور است.

۳- اصلاح فهم‌مان از سه‌گانه نظام بودجه‌ریزی، نظام مالی و سیاست پولی و در نتیجه کاهش پایدار تورم، نوسانات نرخ ارز و برقراری ثبات در اقتصاد کلان: تجربه بیش از یکصد و پنجاه کشور دنیا به ما می‌آموزد که تنها راهگار ثبات اقتصاد کلان و کاهش پایدار تورم، فهم صحیح از این سه‌گانه و انجام اصلاحات ساختاری بودجه، اصلاح نظام بانکی و بازار سرمایه و مدرن‌سازی سیاست‌پولی است. برقراری ثبات در اقتصاد کلان نه تنها موجب پیش‌بینی‌پذیری شرایط اقتصادی کشور و در نتیجه افزایش انگیزه برای سرمایه‌گذاری در بخش صنعت و کاهش انگیزه برای فعالیت‌های سوداگرانه می‌شود، بلکه نقش کلیدی را در کاهش فقر و نابرابری و توسعه خدمات مالی به خانوارها و در نتیجه افزایش رفاه خانوارها ایفا می‌کند.

نکته پایانی آنکه همان‌گونه که مشاهده می‌شود راهکارهای اصلی گذار از تهدیدهای موجود و بهره‌مندی از فرصت‌های طلایی پیش‌رو چیزی نیست جز اصلاح طرز فکر اقتصادی خودمان و استفاده از یک تیم اقتصادی هماهنگ و مصمم که توان پیشبرد اصلاحات در این سه حوزه را داشته باشند.

بی‌شک دهه پیش‌رو یکی از حساس‌ترین برهه‌های تاریخی در سرزمین ایران است و این خود ما هستیم که می‌توانیم عامل رهایی از وضع موجود و توسعه شتابان و پایدار این خاک دلیران در سال‌های پیش‌رو باشیم.

امیر کرمانی
Alborz.payam@gmail.com